

Anarkismin ongelma

Bob Black

1994

Minulle anarkismi on aina ollut ongelmallinen asia. Sen ansiosta olin päätenyt ehdottoman valtiovastaiseen ja kapitalismin vastaiseen näkökulmaan 1970-luvun puoliväliin mennessä. Kuitenkin jo heti ensimmäisessä tuosta näkökulmasta antamassani lausunnossa selitin, miksi en samastunut anarkismiin. Sanakirjan mukaan minä olen anarkisti, mutta sanakirja on vasta viisauden alku. Se ei voi tuottaa johdonmukaisuutta sinne, missä ristiriidat jylläävät, eikä se voi muuttaa erimielisyyksiä yhtenäisyydeksi pelkästään antamalla niille kaikille saman nimen.

Kun idea ilmaantuu historiaan, sen merkitykset kasvavat ajan mittaan. Alkuperäisiin periaatteisiin takaisin paluuta vaativat herätysluodot osoittavat tämän todeksi, sillä myös ne ovat historiaa. Yksikään protestanttinen lahko ei kuitenkaan ole onnistunut herättämään henkiin alkupeiräistä kirkkoa, eikä vastaavasti yksikään anarkistisen fundamentalismin seurannaisilmiö ole onnistunut toteuttamaan puhdasta anarkismia bakuninilaisella, kropotkinilaisella tai millään muullakaan tavalla. Kaikki asiat, jotka missään vaiheessa ovat olleet merkittävässä asemassa anarkistien käytännöissä, ovat jääneet anarkistiseen ilmiömaailmaan, voitiin ne johtaa anarkismin käsitteestä tai olivat ne sille jopa vastakkaisia. Sabotaasi, kasvissyönti, salamurhat, pasifismi, vapaa rakkaus, osuuskunnat ja lakot ovat kaikki anarkismin osa-alueita. Näihin asioihin kielteisesti suhtautuvat anarkistit yrittävät jättää ne epäanarkistisina huomiotta.

Jos kutsuu itseään anarkistiksi, joutuu yhdistetyksi hämäräperäisiin miellelyhtymiin, jotka eivät edes merkitse samaa asiaa eri ihmisille, anarkisteillekaan. (Pomminheitäjä on ennalta-arvattavin ja vähiten todenmukaisin miellelyhtymä, siitäkin huolimatta että anarkistit *ovat* heittäneet pommeja ja jotkut heittävät niitä vieläkin.)

Anarkistien ongelma on siinä, että he luulevat olevansa samaa mieltä siitä, mitä he vastustavat – siis valtiosta – kun tosiasiaassa ainoa, mistä he ovat samaa mieltä, on sana valtio. Olisi aivan mahdollista osoittaa, etteivät suurimmat anarkistit ole olleet mitään sinne päinkään. Godwin halusi kyllä valtion kuoleutuvan pois, mutta vähitellen ja vasta sitten, kun ihmiset olisivat kyllin valistuneita pärjätäkseen sitä ilman. Tämä tuntuisi oikeuttavan vallassa olevaa valtiovaltaa ja kulminoituvan siihen latteuteen, että jos asiat olisivat eri tavalla, ne eivät olisi samalla tavalla. Proudhon, joka toimi Ranskan kansanedustuslaitoksessa, päätyi lopulta ”federalismin” teoriaan, joka ei tarkoita muuta kuin valtiovallan hajauttamista paikalliselle tasolle. Kropotkinin vapaat kommuunit eivät ehkä ole kansallisvaltioita, mutta kovasti ne muistuttavat vähintäänkin kaupunkivaltioita. Historiantutkijat pitäisivät naurettavana sitä Kropotkinin väitettä, jonka mukaan keskiaikaiset kaupungit olisivat olleet anarkistisia.

Jos jotkut suurimmat anarkistit osoittautuvat tarkastelun jälkeen kaikkea muuta kuin johdonmukaisiksi siinä, miten anarkismin peruseriaate – valtion lakkauttaminen – tulisi määritellä, ei liene ihme, jos jotkut muut anarkistit osoittautuvat vastaaviksi ääliöiksi. Syndikalistit kannattavat työvelvollisuutta, eikä heidän yksi suuri liittonsa muille ole muuta kuin yksi suuri valtio ja vieläpä totalitaristinen valtio. Jotkut ”anarkafeministit” kannattavat kirjarovioita. Dekaanin Murray Bookchin kannattaa puoluepolitiikkaa ja valtiovaltaa kunnallistasolla, mikä muistuttaa kammottavalla tavalla äärioikeistolaista, lähes fasistista liikettä Posse Comitatus, joka lakkauttaisi kaiken kuntatason ylittävän hallinnon. Bakuninin anarkistimilitanttien ”näkyvätön hallinto” taas ei parhaimmillaankaan ole muuta kuin huono sananvalinta, etenkin kun se tulee vapaamuurarin suusta.

Anarkisteilla on keskenään paljon enemmän erimielisyyksiä kuin mitään, mikä heitä yhdistäisi. Anarkistit ovat eri mieltä työstä, tieteestä, teollisuudesta, liittoutumisesta, kaupungistumisesta, seksuaalisesta vapaudesta, uskonnosta ja kaikesta muustakin tärkeästä, varsinkin silloin kun näitä asioita käsitellään yhdessä. Pohjois-Amerikassa järjestettiin vuosina 1986 – 1989 anarkistitapaamisia, jolloin monet anarkistit ensi kertaa pääsivät kasvotusten muiden anarkistien kanssa, ja joka ikinen vuosikokous päättyi katkeraan pettymykseen. Kukaan ei enää halua järjestää seuraavaa vuositapaamista, vaikka jotkut alueelliset tapaamiset ovatkin onnistuneet kohtalaisen hyvin.

Anarkistilehdissä on kansankiihottajista, teoreetikoista ja ääliöistä huolimatta tuotu esiin raikkaitakin ajatuksia, kaikki ei siis ole ollut pelkkää hölinää. Anarkisteilla, tai oikeammin anarkistien marginaaleilla, on usein ollut tietoa siitä, mitä ottaa ja mitä jättää. Se epäsovinnaisuusien suku, jota olen kutsunut watsonilaiseksi eli tyyppin 3 anarkismiksi, on viime vuosina tehnyt merkittäviä hyökkäyksiä perinteellisyyksien kimppuun. Tuo luokittelemattomien luokka eli tyyppin 3 anarkistit rikastavat anarkismiaan (tai mitä se sitten onkaan) lainaamalla asioita uusprimitivismistä (tai uusfuturismista), surrealismista, situationismista, parodiauskonnoista (diskordianismi, moorilainen tiede, alineron kirkko), beat-kulttuurista, punkkulttuurista, huume-kulttuurista ja olutkulttuurista. Työväenluokkaisten anarkistien joukot aloittivat muutama vuosi sitten vihakampanjan muun muassa tyyppin 3 anarkisteja vastaan, jotka oli ääliömäisesti lokeroitu ”uusindividualisteiksi”. Niin, me olemme tosiaan yhteiskunnan hylkiöitä, loisia, mystikkoja, lapsiin sekaantujia ja ylipäänsä moraalittomia villejä. Kun taas työväenluokkaiset anarkistit ovat kunnan opiskelijajapoikia muodikkaissa proleasusteissaan.

Anarkistit... ei voi elää niiden kanssa, ei voi elää niitä ilman. Anarkistit ovat ehkä surkeita tovereita, mutta ainakin he ovat hyviä asiakkaita, kuten kirjoitin kanadalaisessa primitivistilehdessä *Demolition Derbyssä*. Olin vuonna 1985 saanut niin tarpeekseni koko anarkistisakista, että rikoin heihin kaikki välini. Oli kuitenkin hyvin hämärää, mikä tarkalleen ottaen olisi kyllin ”anarkistista” tullakseen boikotoiduksi, joten ajan mittaan asia kadotti merkitystään. Nykyään toimin tapauskohtaisesti.

Tässä luvussa kuten sitä seuraavassakin esitellään kelmien kerho. Joillekin niistä anarkisteista, joita kunnioitan, kuten Ed Lawrence ja Hakim Bey, annan arvostusta toisaalla, kirjan muissa luvuissa. Samalla painiskelen terminologian kanssa. Olenko minä anarkisti vai enkö ole anarkisti? Kuten Feral Faun ja jotkut muutkin, myös minä olen yrittänyt tehdä eron ”anarkian” ja ”anarkismin” välille. Jos tuo erottelu on osuva, millä nimityksellä sen osapuolia tulisi kutsua? Ehdotan seuraavaa. Anarkia-istit kutsukoot itseään anarkeiksi – nimitys, joka ilmaantui ensi kertaa Miltonin runoelmassa *Kadotettu paratiisi* ja edeltää siten anarkisti-nimitystä yhdeksällä vuodella.

Anarkki eroaa *anarkistista* samalla tavoin kuin *monarkki* eroaa *monarkistista*. Se ei kuvaa sitä, mihin me uskomme, vaan sitä, mitä olemme: oman itsemme valtiaita.

Anarkistit ovat aina saarnanneet minulle siitä, että pitäisi välttää riitoja ja sisäisiä kiistoja ja keskittyä sen sijaan taistelemaan ”todellista vihollista” vastaan, jolla he tarkoittavat jotakin sopivan hämärää abstraktiota kuten kapitalismia tai valtiota. Mielestäni on kovin pöyhkeää ihmisiltä, jotka väittävät minua pöyhkeäksi, että he muka tietävät minua paremmin, keitä *minun* todelliset viholliseni ovat. Houkuttelevimmassa muodossaan – imartelevana väitteenä, että viholliseni eivät ole arvoisiani – olen kumonnut tuon argumentin tavalla, jolla ylistän John Crawfordia (luvussa 6). Tavanomaisemman ja yksinkertaisemman version tästä väitteestä hylkään kuitenkin omahyväisenä, kyynisenä tempuna, jolla pyritään vain väistämään kritiikkini johtamalla se harhaan. Vaikka tätä väitettä joskus esitetään myös vilpittömässä tarkoituksessa, se on kuitenkin pötyä.

Yksinäinen ratsastaja joutuu Tonton kanssa intiaanien piirittämäksi. Yksinäinen ratsastaja sanoo: ”Hyvä ystävä, näyttää siltä, että meidän loppumme on tullut.” Tonto vastaa: ”Miten niin *meidän* loppumme, kalpeanaama.”

”Todellinen vihollinen” on fyysisten ja henkisten kahleiden kokonaisuus, jonka pääoma, luokkayhteiskunta, valtiovalta tai spektaakkelin yhteiskunta pakottaa elämäämme, jokapäiväiseen elämäämme. Todellinen vihollinen ei ole elämästä erillinen. Se on elämän järjestäytymistapa, koneisto, jota harjoittavat ne, jotka ovat elämästä vieraantuneet tai kääntyneet elämää vastaan. Koneisto on todellinen vihollinen, ei sen henkilökunta. Ylivalta ja petos ilmenevät kuitenkin koneiston henkilöstön ja jokaisen järjestelmään osallistuvan kautta. Kokonaisuus on organisaatio, jossa jokainen on jokaista vastaan ja kaikki kaikkia vastaan. Siihen kuuluvat kaikki poliisit, kaikki sosiaalityöntekijät, kaikki toimistotyöläiset, kaikki nunnat, kaikki lehtien kolumnistit, kaikki huumeparonit Kolumbiasta Pfizeriin, kaikki syndikalistit ja kaikki situationistit.

Minulle tämä ei ole pelkkää retoriikkaa, sillä se vaikuttaa valintoihini. Se tarkoittaa sitä, että voin odottaa törmääväni autoritaarisiin toimiin, näkemyksiin ja persoonallisuuksiin anarkistien joukossa siinä missä muuallakin. ”Toverit” eivät ole minun tovereitani, jos he käyttäytyvät aivan kuten ”todellinen vihollinen” – enkä edes itse pahimmillani ole oma toverini, jos käyttäydyn vihollisen tavoin. Ei ole olemassa todellista vihollista, joka ei olisi kiinni ihmistoimijassa.

Mikäpä sen parempi paikka autoritaareille pesiä kuin anarkistien joukossa – anarkisteja on niin helppo huijata nimilapuilla, he häikäistyvät niin helposti pinnallisista tuotantoarvoista ja he ovat niin helposti ymmällään tosiasioiden edessä. Vaikka autoritaarinen persoonallisuus on pelkkä ideaalityyppi, se toteutuu lähes täydellisesti sellaisissa anarkisteissa kuin Jon Bekken, Michael Kolhoff, Chaz Bufe, Fred Woodworth ja Chris Gunderson, samoin kuin sellaisissa antiautoritaareissa kuin Caitlin Manning, Chris Carlsson, Adam Cornford ja Bill Brown. (*Antiautoritaarisuus*: minkä tarinan tuo sana voisikaan kertoa, tai kuten Bill Knott asian ilmaisi, ”jos suuvesi vain osaisi puhua”.)

Mikäli anarkistit kykenevät autoritaarisiin asenteisiin ja ideologiseen epäjohtonmukaisuuteen, ei minulla ole mitään syytä oikopäätä tervehtiä toverinani anarkistia sen enempiä kuin poliisia tai autokauppiastakaan. Ei nimilappu ole tae mistään. Merkittäviä syitä vuoden 1985 pesäerolleni anarkisteihin olivat syytökset lojaalisuudestani ja vaatimukset luopua kritiikistäni sillä perusteella, että ”me” olemme kaikki samalla puolella. Oikea toveri olisi toivottanut kritiikkini tervetulleeksi.

Puhe minun ”riidoistani” on yleensä silkkaa höpinää. Vaikka henkilökohtainen ei viime kädessä olekaan erotettavissa poliittisesta, varsinkaan kaltaiseni poliittisen henkilön kohdalla, ei tässä

kirjassa ole sijaa henkilökohtaisille kiistoille. Ei argumentti muutu riidaksi vain siitä syystä, että se ylittää tavanomaisen keskinäisen monologiahöpinän tai että joku tyyppi alkaa haukkua minua. Ideologit, joilta puuttuu kypsyyttä tai taito puolustaa seikkaperäisesti näkemyksiään, voisivat pitää näkemyksensä omana tietonaan varsinkin, jos he julkaisevat lehtiä.

Minua on syytetty ylenmääräisestä hyökkäilystä anarkistijulkaisijoita vastaan, Fred Woodworthia ja "Spider Rainbowta" vastaan. Spider Rainbow tosiaan otti ja kuoli pois, mutta uusiahän syntyy aina. Woodworthissä vielä henki pihisee, sillä miksipä kuolla, jos ei ole elänytään. Kaivan vain esiin muumion ja hänen mumminansa. Sanojeni arvoa ei mitata sanojen kohteiden asemalla. Kohteiden ei tarvitse olla merkittäviä ollakseen hyödyllisiä muutoksen kannalta.

Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

Bob Black
Anarkismin ongelma
1994

Haettu 2.2.2014 osoitteesta:

<https://sites.google.com/site/vallankritiikki/artikkelit/bob-black-anarkismin-ongelma>
Alkuteos: Black, Bob: "My Anarchism Problem", johdanto anarkismia, tai pikemminkin
anarkisteja, käsittelevään lukuun Bob Blackin kirjasta Beneath the Underground (1994).
Suomennos: Ulla Vehaluoto. 2012.

fi.theanarchistlibrary.org